

AMO.CZ

LISTOPAD 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | OSN | ECOSOC | I

Udržitelná urbanizace

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

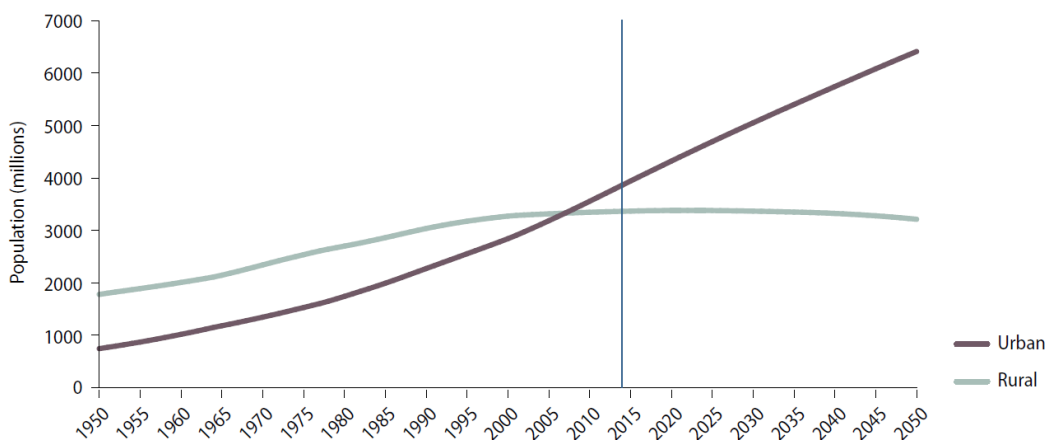
1 Úvod

Téměř polovina světové populace (3,5 miliardy lidí) nyní žije v městských oblastech a tento počet neustále roste. Dle Organizace spojených národů (OSN) bude do roku 2030 podíl městské populace tvořit téměř 60 procent. Rychlá urbanizace vytváří tlak na dostatečné dodávky pitné vody, kanalizaci, výstavbu infrastruktury, dopravu, zdravotní systém i životní prostředí. Ačkoliv města pokrývají jen 2 procenta zemského povrchu, spotřebovávají 60 až 80 procent energie a produkují 75 procent emisí skleníkových plynů.¹

I kvůli těmto nepříznivým statistikám byl k tzv. Cílům udržitelného rozvojeⁱ zařazen cíl č. 11 Udržitelná města a obce. Tento cíl stanovený OSN zahrnuje jednotlivé dílčí cíle jako např. „do roku 2030 zajistit všem přístup k vyhovujícímu, bezpečnému a cenově odpovídajícímu bydlení“, „do roku 2030 zajistit všem přístup k bezpečným, finančně dostupným, snadno přístupným a udržitelným dopravním systémům“ nebo „zajistit všeobecný přístup k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru“.²

Plnění cíle nebude snadné. Doposud se mnohá města nevyřádala se slumy, kde v současnosti žije 828 milionů lidí, tedy téměř čtvrtina všech obyvatel měst.³ Udržitelného rozvoje a zajištění kvalitních životních podmínek není možné dosáhnout bez významné přeměny způsobu, jakým budujeme a spravujeme naše městské prostory.

Obrázek 1: Světová městská a venkovská populace, 1950–2050⁴

2 Urbanizace

Samotný pojem urbanizace je nejčastěji chápán z demografického hlediska jako růst podílu městského obyvatelstva na úkor obyvatelstva venkovského. Je vyjadřován tzv. mírou urbanizace neboli podílem obyvatel žijících ve městech na celkovém počtu obyvatel území.⁵ Ze socio-kulturního hlediska ji lze také definovat jako „výstavbu měst a rozvoj městského způsobu života spojeného s výraznou změnou životního stylu“.⁶ Urbanizace velmi úzce souvisí s industrializací, ekonomickou situací

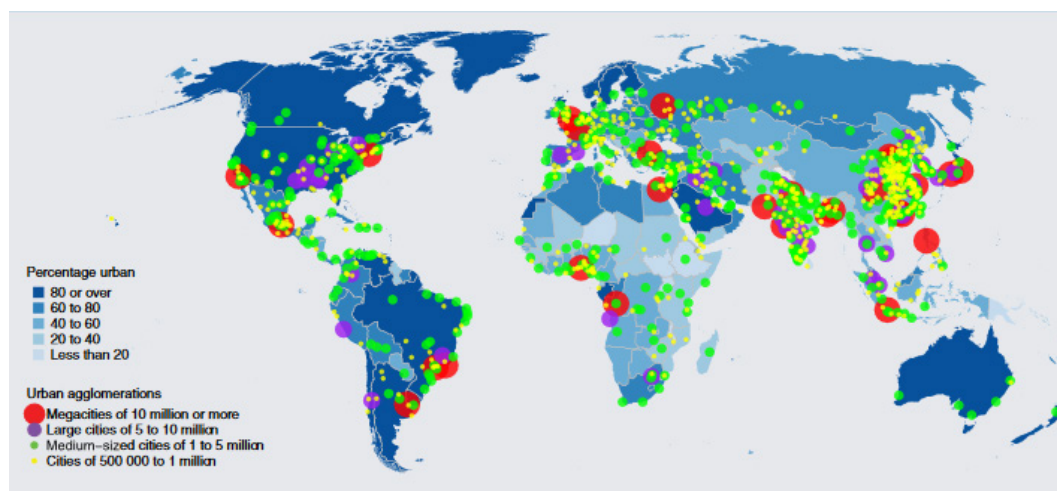
ⁱ 17 Cílů udržitelného rozvoje představuje program rozvoje na následujících 15 let (2015–2030). Na formulaci cílů se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů. Agendu udržitelného rozvoje oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku jako rezoluci Valného shromáždění OSN 70/1 Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Zdroj: Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). United Nations Information Centre Prague [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

a vědeckotechnologickým vývojem. Je mimo jiné důsledkem přesunu pracovních sil z primárního (těžba, zemědělství) do sekundárního sektoru hospodářství (průmysl) a v dnešní době především do terciárního sektoru (služby). Právě důvody jako lepší dostupnost zboží a služeb, sociální výhody (např. širší možnosti vzdělání, kvalitnější zdravotní péče), množství pracovních příležitostí, modernizace a změna celkového životního stylu přivádí obyvatelstvo po celém světě k přesunu z venkova do městských oblastí.^{7, 8}

V současnosti patří mezi nejvíce urbanizovaná území severní Amerika (82 procent obyvatel žijících ve městech), latinská Amerika a Karibik (80 procent) a Evropa (73 procent). Naproti tomu v Africe (40 procent) a Asii (48 procent) stále převažuje obyvatelstvo venkovské. V Africe a Asii ovšem dochází k urbanizaci rychleji než v ostatních regionech, a tak se do roku 2050 předpokládá nárůst urbanizace na 56 procent v Africe a 64 procent v Asii.⁹

Obrázek 2: Procentuální podíl městské populace ve světě, 2014¹⁰

2.1 Další pojmy

2.1.1. SLUM

S urbanizací souvisí pochopitelně i další jevy a řada z nich je důsledkem urbanizace samotné. Mezi ně můžeme zařadit např. již zmiňovaný pojem slum.

Slumⁱ lze chápat jako velmi hustě zalidněnou chudinskou čtvrť města, kde lidé žijí v improvizovaných obydlích. Pro slum jsou charakteristické špatné životní a hygienické podmínky, nedostatek zdrojů pitné vody, nedostupnost kanalizace, elektriny či dokonce dlážděných cest, nevymahatelnost práva a kriminalita.

Podíl městské populace žijící ve slumech je nejvyšší v Africe, následuje Asie, poté latinská Amerika a Karibik a Oceánie.¹¹

2.1.2. URBAN SPRAWL

Dalším rozšířeným pojmem spojeným s procesem urbanizace je tzv. urban sprawl (česky sídelní kaše). Jedná se o expanzi lidské populace z center měst do okolní krajiny. Zde vznikají komunity s nízkou hustotou osídlení a se závislostí na automobilech. Jednotlivé budovy jsou po krajině rozmístovány neřízeně a nepromyšleně bez ohledu na budovy další. Typická je rovněž monofunkčnost oblasti a chybějící potřebná občanská vybavenost, tj. školy, obchody.

Pojem je většinou užíván s pejorativním podtextem a bývá spojován s určitými problémy dotýkajícími se životního prostředí, zdraví nebo bezpečnosti.¹² Příkladem urban sprawl v České republice je například obec Velké Přílepy nebo obecně jihovýchod a severozápad Prahy.

ⁱ Ve státech Latinské Ameriky užíván portugalský pojem favela.

2.1.3. WALKABLE URBANISM

Do opozice k pojmu urban sprawl můžeme postavit pojem walkable urbanism. Jedná se o strategii územního plánování, jež se dívá na výstavbu měst z pohledu chodce. Cílem městských plánovačů je vytvoření tzv. walkable city (česky kompaktní město), smíšené husté zástavby s širokým spektrem využití a integrovanými občanskými a obchodními centry, otevřeného a lehce prostupného prostoru, to vše vybudováno v docházkové vzdálenosti, případně snadno dosažitelné cyklistům.

Jeff Speck, autor knihy Walkable city, předkládá data, která tvrdí, že pouhý týden využívání walkable city ušetří tolik energie, kolik ušetří výměna žárovek v celém domě za rok.¹³

2.1.4. GATED COMMUNITIES

Posledním pojmem v doplňujícím výčtu je fenomén gated communities. Tento fenomén vznikl koncem 19. století v USA a v průběhu času se postupně rozšířil do celého světa. Jedná se o části měst, ve kterých v důsledku obav z kriminální činnosti vzniknou oplocené a střežené rezidenční oblasti. Tyto oblasti často zahrnují veřejné prostory a služby jako parky, bazény, tenisové kurty apod. a zpravidla je obývají bohatší vrstvy společnosti.

Nejvyšší počet gated communities nalezneme v Jihoafrické republice, ve státech Latinské Ameriky nebo v Číně. Přestože v poněkud menší míře, i v České republice se, stejně jako v jiných postsocialistických zemích, s gated communities setkáváme. V Praze patří mezi nejznámější například Rezidence Zvonařka na Vinohradech či Central Park Praha na Žižkově.¹⁴

3 Problémy spojené s urbanizací

Negativních následků, kterým čelíme kvůli neudržitelné urbanizaci, je mnoho. A v žádném případě se netýkají pouze rozvíjejících se zemí třetího světaⁱ, nýbrž i vyspělých států Evropy či severní Ameriky, ačkoliv se potíže pochopitelně napříč celým světem liší svými projevy, naléhavostí a intenzitou. Pro větší přehlednost je můžeme rozčlenit do dvou podskupin dle toho, na jakou oblast života dopadají.

3.1 Ekonomické a sociální dopady

První významnou oblastí dopadu je oblast ekonomická a s ní související oblast sociální. Města nejsou schopna dostatečně pružně reagovat na příliv obyvatel, což má za následek nedostatek pracovních míst a nezaměstnanost. Transformace zaměstnanosti ze sektoru primárního (venkovského) do sektoru sekundárního či terciárního (městského) v rychle se urbanizujících zemích sice probíhá, nikoliv však dostatečně rychle, noví obyvatelé ve městech přibývají výrazně rychleji.¹⁵

Také dostupnost odpovídajícího bydlení je kvůli zvyšujícímu se počtu obyvatel v určitých oblastech negativně dotčena. V extrémních situacích dochází ke vzniku již zmiňovaných slumů.

Městská infrastruktura urbanizujících se zemí bývá zpravidla také problematická. Neexistence kvalitní veřejné dopravy či vůbec dostačující silniční sítě dále prohlubují problémy s nezaměstnaností, jelikož neumožňují dostatečnou mobilitu obyvatelstva za prací či za vzděláváním.¹⁶

Vzdělávací zařízení na zvýšenou poptávku rovněž nemusí zvládnout zareagovat dostatečně pohotově, a školy v rychle se rozvíjejících městech tak mohou být přeplněné a vyučující přetížené. Nedostupnost zařízení pro předškolní péči pak znemožňují matkám zapojit se do pracovního procesu, což zhoršuje úroveň výstupu celé ekonomiky – jak ve vyspělých, tak v rozvíjejících se zemích.

ⁱ Označení používané pro státy světa, jež jsou považovány za ekonomicky málo rozvinuté.

Nedostupnost či omezená dostupnostⁱ elektřiny pak zásadně ztěžuje život lidem i hospodářský rozvoj a znemožňuje fungování některých na elektřině závislých odvětví.

Všechny výše zmíněné faktory pak vedou ke zvýšené kriminalitě, která, pokud přeroste únosnou míru, může vést například ke vzniku již zmiňovaných gated communities.

3.2 Dopady na životní prostředí a zdraví

Dopad na životní prostředí a zdraví je rovněž zásadním problémem rychlé urbanizace. Vysoká koncentrace využívání energie a automobilů má značný význam při zhoršování kvality ovzduší a povrchových i podzemních vod. Dle Světové zdravotnické organizace (WHO) překračuje ve většině velkých měst koncentrace znečišťujících látek doporučenou hodnotu. Například v pražských Vršovicích byl emisní limit polévatého prachuⁱⁱ překročen jen za rok 2017 již 38krát.¹⁷

Ani růst objemu průmyslového a komunálního odpadu životnímu prostředí neprospívá. „Velkoměsta rozvojových zemí produkují v průměru 2500–4000 tun komunálních odpadů denně. Podobná situace je i ve městech průmyslových zemí. Pro srovnání: v ČR se roční produkce odhaduje na 3,4 mil. tun komunálního odpadu (pozn. autora: v přepočtu na denní produkci ČR jde o cca 9300 tun odpadu).“¹⁸ V konečném důsledku mají tyto jevy na svědomí nejen zdravotní potíže (např. 12 500 obyvatel Mexico City ročně zemře na následky špatné ekologické situace¹⁹), ale také zmenšení biodiverzity.

Též jisté přírodní katastrofy (např. bleskové povodně) patří mezi negativní dopady urbanizace. K bleskovým povodním dochází v místech, kde je ztíženo nebo úplně znemožněno vsakování vody do půdy. V kontextu urbanizace je to v důsledku městské zástavby, zpevněných ploch, příp. nedostatečně rozvinuté funkční kanalizace.

I změna životního stylu související s osidlováním měst má značný vliv na zdraví. Lidé často tíhnou k nezdravým stravovacím návykům, trpí nedostatkem fyzické aktivity, více kouří a konzumují alkohol. To vše má vliv na rozvoj obezity, chronických onemocnění srdce a plic, rakoviny a diabetu. Také roste riziko úrazů (např. dopravní nehody) a nákazy nevy léčitelnými infekčními chorobami.²⁰

V rozvojových zemích se potýkají se špatnými hygienickými podmínkami a nedostatečnými zdroji pitné vody. „Průjmem a infekcemi, vyvolanými nedostatkem vody a špatným stavem kanalizace, trpí téměř polovina obyvatel měst Afriky, Asie a Latinské Ameriky.“²¹ To vše v kombinaci se zhoršeným přístupem k lékům a zdravotnickým službám či neschopností za ně platit má za následek zhoršující se stav zdraví obyvatel těchto zemí.

3.3 Pozitiva urbanizace

Rostoucí urbanizace by ovšem neměla být považována pouze za proces negativní. Naopak je spojována s rozvojem hospodářství a zvyšování produktivity zemí, ve kterých k ní dochází. „Pokud je [urbanizace] dobře plánovaná a řízená, stěhování obyvatel do měst umožňuje sociálně-ekonomický rozvoj země. Urbanizace usnadňuje hospodářský rozvoj skrze kulturní inovace, sociální transformaci a politické změny v městských centrech.“²²

ⁱ Pouze v určité hodiny (obvykle v závislosti na potřebách průmyslu), v lepším případě pravidelně, v tom horším zcela nahodile.

ⁱⁱ Pojem pro mikročástice o velikosti několika mikrometrů. Částice atmosférického aerosolu se usazují v dýchacích cestách. Místo zachytu závisí na jejich velikosti. Větší částice se zachycují na chloupkách v nose a nezpůsobují větší potíže. Částice menší než 10 mikrometrů (PM₁₀) se mohou usazovat v průduškách a způsobovat zdravotní problémy.

4 Prostředky zajišťující udržitelnost urbanizace

Prostředků, jak zajistit, aby byla urbanizace udržitelným a pozitivním jevem, je celá řada a nyní nastíníme pár příkladů. Zřejmě ze všeho nejdůležitější je náležité plánování. V širším smyslu jej můžeme chápat jako součást rozhodovacích procesů nutnou k účinnému využití všech ostatních prostředků, úzeji pak jako plánování výstavby ve městech a jejich okolí – územní plánování.

4.1 Územní plánování

Územní plánování „soustavně a kompletně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek – půdy, vody a ovzduší.“²³

Právě díky územnímu plánování můžeme zajistit výstavbu zelených a kompaktních měst. Podstatou těchto měst jsou docházkové vzdálenosti, přívětivost vůči cyklistům, rozvinutá veřejná doprava nebo například tzv. nulové domy. Nulový dům, dle zákona „dům s téměř nulovou spotřebou energie“, je dům navržený a postavený tak, aby měl co nejnižší spotřebu energie, a zároveň aby zajistil čerpání této energie v nejvyšší možné míře z obnovitelných zdrojů.²⁴ Samozřejmě součástí těchto měst je recyklace odpadu nebo využívání obnovitelných zdrojů energie a snižování počtu aut znečišťujících životní prostředí.

4.2 Nové technologie

Své využití při zajišťování udržitelnosti urbanizace najdou i nové technologie a tzv. „chytré systémy“, které mohou vést k vytváření „chytrých měst“. Jako příklad uvedeme mobilní aplikaci, jež řidiče dovede k nejbližšímu parkovacímu místu, pouliční lampy, které se rozsvítí při detekci pohybu či nastaví intenzitu světla podle počasí, inteligentní jízdné v MHDⁱ či semaforey dávající přednost tramvajím a autobusům před auty.

4.3 Slum upgrading

V otázce slumů hovoříme o tzv. procesu slum upgrading. Cílem procesu je postupné zlepšení životních podmínek ve slumu a začlenění jeho obyvatel do měst prostřednictvím právních (vlastnická práva k pozemkům), sociálních (vzdělání, zdravotní péče) a ekonomických (výstavba infrastruktury) zásahů. Základem je zajisté samotná revitalizace slumu, jeho vyčištění a zřízení sociálních zařízení (čističky odpadu apod.), jde ovšem pouze o mírnění negativních dopadů vzniku slumu, nikoliv o řešení příčin jejich vzniku, bez něhož není udržitelnost slumů možná. „Důležité je uvést do chodu hospodářské, sociální a institucionální procesy. Dětem je třeba zajistit vzdělání, dospělým pak možnost získat pracovní místo a s tím pravidelný příjem. Celý proces by měl probíhat v úzké spolupráci mezi rezidenty a skupinami, které chtějí nabídnout svoji pomoc“.²⁵

4.4 Podpora rozvoje venkova

Neméně důležitým bodem je též podpora rozvoje venkova. Se zvyšující se úrovní venkovského života se snižuje motivace obyvatel stěhovat se do měst. Podpora

ⁱ Např. možnost uhrazení jízdného pomocí bezhotovostní platby kartou či zastávky oznamující příjezdy a zpoždění nejbližších spojů.

rozvoje může zahrnovat například podporu přenosu know-how a inovací v zemědělství a lesnictví, podporu organizace v rámci potravinového řetězceⁱ, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělstvíⁱⁱ. Podpora může také směřovat k vytváření ekologického a vůči změnám klimatu odolného hospodaření. Účinné využívání zdrojů (například energetické zpracování odpadu ze živočišné výroby) umožňuje zemědělcům snížit náklady a zlepšit efektivitu výroby.

Obecně lze říci, že každá rozvojová investice do venkovských oblastí, ať už se týká přímo podpory primárního sektoru hospodářství či zlepšování kvality života místních (zvyšování kvality a dostupnosti školství či lékařské péče) vede ve svém důsledku k pomalejší (a tedy udržitelnější) urbanizaci.²⁶

5 Činnost OSN v této problematice

5.1 UN-Habitat

Z důvodu problematiky rostoucí urbanizace vytvořila OSN program UN-Habitat (The United Nations Human Settlements Programme). Jde o program zřízený Valným shromážděním OSN, usilující o lepší budoucnost měst, jehož posláním je podpora rozvoje společenského a environmentálně udržitelného rozvoje lidských sídel a dosažení adekvátního přístřeší pro všechny. V současnosti je aktivní ve více než 70 zemích po celém světě a disponuje širokou škálou různých projektů. UN-Habitat se zapojil například do obnovy Haiti po zemětřesení v roce 2010, zabývá se problémem slumů v Demokratické republice Kongo nebo podporuje Organizaci východokaribských státůⁱⁱⁱ při rozvoji územní politiky a územního plánování.²⁷

V říjnu 2016 proběhla konference OSN – Habitat III – o bydlení a udržitelném rozvoji měst. Na ní členské státy podepsaly dokument „New Urban Agenda“^{iv}, který stanoví globální standardy dosažení udržitelného rozvoje měst a přehodnocuje způsoby, jakými stavíme, spravujeme města a žijeme v nich. Prostřednictvím zainteresovaných stran a všech svých partnerů z úrovně vládních i soukromých se UN-Habitat snaží o implementaci rozvojového cíle č. 11 Udržitelná města a obce.²⁸

5.2 Cíle udržitelného rozvoje

Cíl č. 11 Udržitelná města a obce je součástí rozsáhlého programu OSN na podporu udržitelného rozvoje v následujících 15 letech (2015–2030). Agendu udržitelného rozvoje oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku v dokumentu Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030. Program navazující na agendu Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs) zahrnuje dohromady 17 tzv. Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals – SDGs). Cíle se zabývají environmentálními, politickými a ekonomickými problémy, konkrétně např. snížením chudoby, hladu a nerovností, zlepšením zdraví a vzdělávání, inovací a udržitelností měst a obcí, bojem proti změně

ⁱ Postavení drobných zemědělců například při vyjednávání o cenách je ve srovnání s velkými zpracovateli (výrobci potravin) či konečnými prodejci relativně slabé. Rovnováhu lze posílit například vznikem družstev či jiných nástrojů pro kolektivní vyjednávání.

ⁱⁱ Např. zajištění (ve formě pojištění či půjček a dotací) proti nepříznivým podmínkám pro úrodu (počasí, škůdci aj.).

ⁱⁱⁱ Mezivládní regionální organizace mezi 6 nezávislými státy a 3 britskými zámořskými teritorii v oblasti Malých Antil ve východním Karibiku, která vznikla v roce 1981. Organizace se zaměřuje na hospodářskou harmonizaci a integraci zúčastněných území, ochranu lidských práv či podporu správy a vlády jednotlivých států. Organizace východokaribských států. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Organizace_v%C3%BDchodokaribsk%C3%BDch_st%C3%A1t%C5%AF

^{iv} Ke stažení zde: <http://habitat3.org/the-new-urban-agenda/>

klimatu a ochranou oceánů a lesů. Vytyčený cíl č. 11 má pomoci při vytváření inkluzivních, bezpečných, odolných a udržitelných měst a obcí. Každý ze 17 cílů je rozdělen na jednotlivé dílčí cíle, jejichž plnění má být měřeno a kontrolováno pomocí jim přiřazených indikátorů.

Tabulka 1: Dílčí cíle č. 11 a jejich indikátory²⁹

Dílčí cíle	Indikátory
11.1 Do roku 2030 zajistit všem přístup k odpovídajícímu, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení a základním službám, zlepšit podmínky bydlení ve slumech	11.1.1 Podíl městské populace žijící ve slumech, neformálních obydlích a neodpovídajícím bydlení
11.2 Do roku 2030 poskytnout všem přístup k bezpečným, finančně dostupným, snadno přístupným a udržitelným dopravním systémům, zlepšit bezpečnost silničního provozu, zejména rozšířením veřejné dopravy se zvláštním důrazem na potřeby lidí v těžké situaci jako jsou ženy, děti, osoby se zdravotním postižením a starší osoby	11.2.1 Podíl populace, která má pohodlný přístup k veřejné dopravě, dle pohlaví, věku a osob se zdravotním postižením.
11.3 Do roku 2030 posílit inkluzivní a udržitelnou urbanizaci a kapacity pro participativní, integrované a udržitelné plánování a správu měst a obcí ve všech zemích	11.3.1 Poměr spotřeby půdy k populačnímu růstu 11.3.2 Podíl měst s přímou účastí občanské společnosti na městském plánování a řízení, které fungují pravidelně a demokraticky
11.4 Zlepšit úsilí na ochranu a záchranu světového kulturního a přírodního dědictví	11.4.1 Celkové výdaje na obyvatele (veřejné a soukromé) vynaložené na zachování, ochranu a uchování veškerého kulturního a přírodního dědictví, dle typu dědictví (kulturní, přírodní, smíšené a světové dědictví), úrovně správy (národní, regionální, lokální/obecní), druhu výdajů (provozní výdaje/investice) a druhu soukromého financování (věcné dary, soukromý neziskový sektor a sponzorství)
11.5 Do roku 2030 výrazně snížit počet úmrtí a dalších negativních dopadů přírodních katastrof zahrnujících pohromy spojené s vodou. Týká se to také přímých ekonomických ztrát ve vztahu ke globálnímu HDP. Zvláštní pozornost je nutné věnovat ochraně chudých a zranitelných lidí.	11.5.1 Počet úmrtí, pohřešovaných osob a přímo postižených osob přírodní katastrofou na 100 000 obyvatel 11.5.2 Přímé hospodářské ztráty ve vztahu k celosvětovému HDP, poškození rozhodující infrastruktury a počet přerušení základních služeb při katastrofách
11.6 Do roku 2030 snížit nepříznivý dopad životního prostředí měst na jejich obyvatele, zejména zaměřením pozornosti na kvalitu ovzduší a nakládání s komunálním i jiným odpadem	11.6.1 Podíl vyprodukovaného pevného městského odpadu, který se pravidelně shromažďuje, s vhodným finálním zpracováním, z celkového vyprodukovaného pevného městského odpadu 11.6.2 Roční průměrné úrovně jemných částic (např. PM _{2,5} a PM ₁₀) ve městech (vzhledem k populaci)
11.7 Do roku 2030 zajistit všeobecný přístup k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru, zejména pro	11.7.1 Průměrný podíl zastavěné plochy měst, která je otevřeným prostorem pro veřejnost, dle pohlaví, věku a osob se zdravotním postižením

ženy a děti, starší osoby a osoby se zdravotním postižením

11.7.2 Podíl osob, které se staly obětí fyzického či sexuálního obtěžování, dle pohlaví, věku, zdravotního stavu a místa výskytu v předchozích 12 měsících

11.a Podporovat pozitivní ekonomické, sociální a environmentální vazby mezi městskými, příměstskými a venkovskými oblastmi zlepšením národního a regionálního rozvojového plánování

11.a.1 Podíl obyvatel žijících ve městech, která provádějí městské a regionální rozvojové plány zahrnující projekce obyvatelstva a potřeby zdrojů, dle velikosti města

11.b Do roku 2020 výrazně zvýšit počet měst a obcí, které přijímají a realizují integrované politiky a plány na podporu inkluze, účinného využívání zdrojů, zmírňování a adaptace na změnu klimatu, odolnost vůči katastrofám, a vypracovat a realizovat komplexní řízení rizik katastrof na všech úrovních v souladu se Sendajským rámcem pro DRR 2015–2030

11.b.1 Počet zemí, které přijmou a provedou národní strategie pro snižování rizika katastrof v souladu se Sendajským rámcem pro omezování důsledků katastrof 2015–2030

11.b.2 Podíl místních vlád, které přijmou a provedou strategie pro snižování rizika katastrof v souladu s národními strategiemi pro snižování rizika katastrof

11.c Podporovat nejméně rozvinuté země, mimo jiné prostřednictvím finanční a technické pomoci, při stavbě udržitelných a odolných budov s využitím místních materiálů

11.c.1 Podíl finanční podpory nejméně rozvinutým zemím, který je přidělen na výstavbu a dodatečné vybavení budov udržitelných, odolných a účinně využívajících zdroje, užívajících místní materiály

5.3 ECOSOC

Hospodářská a sociální rada OSN se problematice urbanizace věnovala v rámci konference Integration Segment. Konference se konala v roce 2014, zahrnovala různé interaktivní panelové diskuze a poskytla ministrům, starostům i všem zúčastněným stranám možnost se společně zabývat otázkou budoucnosti měst. Výstupem z této konference je souhrnný dokumentⁱ místopředsedy ECOSOC, zdůrazňující hlavní politická doporučení vyplývající z diskusí.³⁰

6 Závěr

Rostoucí urbanizace je v dnešním rychle se proměňujícím světě jedním z nejaktuálnějších témat, jelikož s sebou přináší řadu velmi závažných problémů. Do roku 2030 by měl podíl městské populace tvořit téměř 60 procent, přičemž zvyšující se počet obyvatel ve městech je výraznou zátěží pro životní prostředí, zdraví, sociální vazby a ekonomiku. Způsoby, které mohou urbanizaci zachovat v udržitelném stavu, jsou různorodé, od využívání nových technologií po podporu rozvoje venkova či slumů. Jejich základem je však ve většině případů důsledné plánování.

Důležitost této problematiky si uvědomuje i OSN, která do své agendy Cílů udržitelného rozvoje zařadila i cíl č. 11 Udržitelná města a obce. Rovněž byl vytvořen program UN-Habitat, jenž se o implementaci rozvojového cíle č. 11 snaží. Je nicméně otázkou, zda jsou dosavadní snahy OSN dostatečné, zda by světové společenství ve věci urbanizace nemělo dělat více. Zajištění její udržitelnosti totiž představuje jedinečnou šanci, jak zlepšit životní podmínky stovkám milionů lidí po celém světě.

ⁱ Ke stažení zde: <http://habitat3.org/the-new-urban-agenda/>

Otázky pro stanovisko

- Je vaše země rozvojová, či rozvinutá? Jak je na tom s urbanizací?
- Trpí vaše země některými z problémů souvisejících s urbanizací? Kterými konkrétně?
- Zabývá se vaše země řešením těchto problémů? Jakým způsobem?
- Uvítala by vaše země větší zapojení mezinárodního společenství do této problematiky? Jde podle vás o problém, který je nutný řešit na globální úrovni?
- Jak by případné zapojení mezinárodního společenství mělo vypadat?

Otázky pro jednání

- Měl by vzniknout nějaký program finanční podpory postiženým oblastem? Jakým způsobem by mělo být zajištěno jeho financování?
- K jakému účelu by měly prostředky případného programu sloužit?
- Měla by OSN vytvářet doporučení pro země? Co by mělo být jejich obsahem?
- Měla by OSN hodnotit pokrok dosažený členskými zeměmi? Jakým způsobem?

Doporučené zdroje

Goal 11: Make cities inclusive, safe, resilient and sustainable. Sustainable development goals [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>

ECOSOC Integration Segment - Sustainable Urbanization. UNITED NATIONS ECONOMIC and SOCIAL COUNCIL [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/events/2014/ecosoc-integration-segment-sustainable-urbanization>

Urban Development. THE WORLD BANK [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview#2>

Zdroje

¹ Fakta o inkluzi a udržitelnosti měst. United Nations Information Centre Prague [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/fakta-o-inkluzi-a-udrzitelnosti-mest/>

² 11. Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce. United Nations Information Centre Prague [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/>

³ Fakta o inkluzi a udržitelnosti měst. United Nations Information Centre Prague [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/fakta-o-inkluzi-a-udrzitelnosti-mest/>

⁴ World Urbanization Prospects [online]. 2014 [cit. 2017-08-12]. ISBN 978-92-1-151517-6.

- ⁵ Urbanizace. In: Mendelova univerzita v Brně [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=57099
- ⁶ Urbanizace. In: Katedra urbanismu a územního plánování [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.uzemi.eu/pojmy/urbanizace>
- ⁷ Tamtéž.
- ⁸ HURBANOVÁ, Lucie. Vývoj urbanizace ve světě a současné postmoderní město. Brno, 2014. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Josef KUNC, Ph.D.
- ⁹ World Urbanization Prospects [online]. 2014 [cit. 2017-08-12]. ISBN 978-92-1-151517-6.
- ¹⁰ Tamtéž.
- ¹¹ Population living in slums (% of urban population). The World Bank [online]. [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.SLUM.UR.ZS?end=2014&name_desc=false&start=2014
- ¹² Sídelní kaše. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%ADdeln%C3%AD_ka%C5%A1e
- ¹³ What is walkable urbanism? In: Green City Blue Lake: The Cleveland Museum of Natural History [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.gcbl.org/blog/2013/07/what-is-walkable-urbanism>
- ¹⁴ Zdi mezi námi: gated communities v současném Česku. Prague watch: Praha pod lupou [online]. [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://praguewatch.wordpress.com/2013/03/01/zdi-mezi-nami-gated-communities-v-soucasnem-cesku/>
- ¹⁵ Unemployment Threatens World Cities; Jobs are Needed to Check Growth in Urban Poverty, Says ILO. International Labour Organization [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_008055/lang-en/index.htm
- ¹⁶ The risks of rapid urbanization in developing countries. Zurich [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.zurich.com/en/knowledge/articles/2015/01/the-risks-of-rapid-urbanization-in-developing-countries>
- ¹⁷ Informace o kvalitě ovzduší v ČR. Český hydrometeorologický ústav [online]. [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/exceed/summary/chmu_2017_CZ.html
- ¹⁸ Problémy rychlé urbanizace. In: Moderní obec [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/problemy-rychle-urbanizace/>
- ¹⁹ Tamtéž.
- ²⁰ Světový den zdraví 2010, „1,000 měst, 1,000 životů“. Praha, 2010. Dostupné také z: https://www.dataplan.info/img_upload/f5416b362b7c89b68743d3448693cc90/Tiskov__zpr_va_Sv_tov__den_zdrav__2010___WHO_a_NSZM.pdf
- ²¹ Urbanizace chudoby v rozvojových zemích. In: Rozvojovka [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/56-urbanizace-chudoby-v-rozvojovych-zemich.htm>
- ²² HLADÍKOVÁ, Sabina. Dopady urbanizace na socioekonomický rozvoj v Ghaně. Brno, 2015. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Samuel Antwi Darkwah, Ph.D.
- ²³ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).
- ²⁴ Co je „nulový dům“? In: Nulové domy: Domy s téměř nulovou spotřebou energie [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.nulovedomy.org/co-jsou-nulove-domy/co-je-nulovy-dum.htm>

²⁵ FALTISOVÁ, Tereza. Problematika slumů a možnosti jejího řešení na příkladu Keni. Praha, 2015. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Ing. Petr Pavlík, M.A., CSc.

²⁶ Rural development 2014-2020. In: European Commission [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_en

²⁷ UN-Habitat at a glance. In: UN-Habitat: For a better urban future [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <https://unhabitat.org/un-habitat-at-a-glance/>

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Revised list of global Sustainable Development Goal indicators. 2017. Dostupné také

z: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Official%20Revised%20List%20of%20global%20SDG%20indicators.pdf>

³⁰ ECOSOC Integration Segment – Sustainable Urbanization. UNITED NATIONS ECONOMIC and SOCIAL COUNCIL [online]. [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/events/2014/ecosoc-integration-segment-sustainable-urbanization>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Michaela Nováková

Michaela Nováková je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

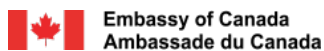
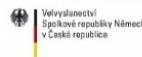
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory